

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

DigiOne-hanke (<https://www.digione.fi/>) haluaa antaa kuntien omia lausuntoja täydentävän oman lausuntonsa, jossa keskitytään ennen kaikkea koulutuspoliittisen selonteon digitaalista kehittämistä koskeviin osioihin. DigiOnessa ovat mukana Espoon, Lahden, Tampereen, Turun, Oulun ja Vantaan kaupungit sekä Kuntien Tiera.

Koulutuspoliittisen selonteon lausunnossa korostetaan perustellusti digitaalisen oppimisen ympäristössä tapahtuneita muutoksia, niiden vaikutuksia opetukseen ja oppimiseen sekä lapsen ja nuoren oikeutta turvallisiin ja monipuolisiin oppimisympäristöihin. Nämä tavoitteet ulottuvat sekä fyysisiin että digitaalisiin ympäristöihin. Yhdenvertaisuuden toteutuminen ja tasa-arvoinen kohtelu edellyttävät, että oppijoilla on pääsy digitaalisiin ympäristöihin ja välineisiin, ja niihin perehtyminen alkaa varhaisessa vaiheessa. Tällä tavoin tuetaan lasten ja nuorten itseohjautuvuutta, osallisuutta ja mahdollisuuksia kasvaa yhteiskunnan tasavertaiseksi jäseneksi.

Oppijälähtöisyys, yksilöllisten oppimispolkujen rakentaminen, oppijan aktiivinen rooli sekä vastuu omasta oppimisesta ovat oppimisen tärkeitä tavoitteita kaikilla asteilla. Opetusteknologia ja digitaaliset välineet tukevat mitä suurimmassa määrin opettajaa ja oppijoita näissä vaatimuksissa. Digitaalisuuden merkitys ja erilaiset käytännön ilmentymät kasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa ulottuvat laaja-alaisesti pedagogisiin tavoitteisiin ja käytänteisiin.

Myös tiedon jakaminen, vuorovaikutus ja tiedon hankinta edellyttävät tuekseen digitaalisia ratkaisuja. Digitaalinen oppimiskokemus laajentaa perinteisten oppimateriaalien ja oppimisympäristöjen tarjontaa ja hyvin skaalautuvana ja suunniteltuna tukee lapsen ja nuoren kasvua eri ikävaiheissa.

Tulevaisuuden osaajat tarvitsevat modernit digitaaliset työvälineet oppimisensa tueksi sekä taidon käyttää niitä. Näille taidoille rakentuu osaaminen ja kyvykkyys tulevaisuudessa. Perustaidot opitaan

peruskoulussa ja sille pohjalle rakentuu osaaminen ja kansakunnan kilpailukyky. Kysymys on myös varhaiskasvatus- sekä esi- ja perusopetuspalveluiden laadusta ja vaikuttavuudesta. Teknologinen kehitys mahdollistaa oppimisen ”kaikkiallisuuden”, oppimisen erilaisissa ympäristöissä, milloin tahansa, osana oppijan arkea, henkilökohtaisten tavoitteiden mukaisesti. Digitalisaatio avaa uusia mahdollisuuksia opetuksen järjestämiseen vaihtuvissa tilanteissa.

Hyvinvoinnin merkitystä oppimisen mahdollistajana ei voi korostaa liikaa. Varsin usein digitaaliset välineet ja sosiaalinen media nähdään hyvinvointia heikentävänä tekijänä. Digitalisaatiolla ja erilaisilla digitaalisilla ratkaisuilla on myös voimakas hyvinvointia tukeva ja vahvistava merkitys, jota ei voi sivuuttaa.

DigiOne-hanke ehdottaa, että selonteossa huomioidaan paremmin digitalisaation kehittämisen lähtökohdat ja tavoitteet kaikkien koulutusasteiden ja koko koulutussektorin tarpeet huomioiden. Ymmärrys siitä, että varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa luodaan pohjaa ja valmiuksia digitalisaation hyödyntämiselle seuraavilla koulutusasteilla, on tärkeää huomioida tavoitteita ja kansallista strategiaa luotaessa. Kehityksen painopiste ei voi olla yksinomaan toisella asteella ja korkeakoulujen kehitystyössä, vaan yhdenvertaisuuden toteutumiseksi vastaavia rakenteita, tavoitteita, kansallisia digitaalisia palveluita ja kehittämisen edellytyksiä täytyy luoda johdonmukaisesti ja kattavasti kaikille asteille. Myös kansallisen oppimisympäristöjen digitalisointia ja digitaalisia oppimiskäytäntöjä koskeva strategiatyö tulee nähdä jatkumona, jossa kansalliset tavoitteet luodaan systemaattisesti ja kattavasti kaikille ikätasojen, koulutusasteille ja koko koulutussektorille. Tavoitteena on, että Suomi on maailman johtava digitalisaation hyödyntäjä ja edelläkävijä koko kasvatuksen ja koulutuksen alueella, ei ainoastaan korkeakoulutuksessa. Riskinä on, että koulutusasteittain eriytynyt tarkastelu heikentää yhteistyön mahdollisuuksia, eri toimijoiden välisen synergian muodostumista sekä kykyä luoda koulutusteknologian yhtenäisiä tavoitteita ja digitalisaation kokonaisvaltaista kehittämistä.

Lisäksi DigiOne-hanke suosittaa, että koulutuspoliittisessa selonteossa tuetaan yhtenäisiä ratkaisuja, kansallisen palveluekosysteemin muodostumista ja yhteentoimivia alustoja, joilla turvataan yhdenvertaisuus, koulutuksen saavutettavuus ja laatu sekä tiedon hyödynnettävyys ja tiedolla johtamisen vaatimukset. Tarvitaan teknologioiden, datan ja palveluiden yhteentoimivuutta kaikilla koulutuksen asteilla, jotta oppijan opinpolku on ehyt ja digitaalisia palveluita on helppo käyttää.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

-

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

Luvussa 4 on avattu koulutusjärjestelmän keskeisiä muutostekijöitä, joista teknologian ja digitalisaation mahdollisuuksia ja lähtökohtia on eritelty monipuolisesti. Vaikuttavuuden kannalta on tärkeää, että vision lisäksi myös konkreettisia toimenpiteitä kirkastetaan ja kirjataan kattavasti koko koulutussektorille siltä osin kuin tavoitteet ovat yhdenmukaisia kaikille asteille ja toimijoille. Yhtenäisen digikehittämisen vision kannalta on elintärkeää löytää kaikille yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä, joilla turvataan kansallisen strategian ja kehitystyön toteutuminen kuntatasolla.

Viilomaa Päivi

Vantaan kaupunki / Kasvatus ja oppiminen - DigiOne-hanke (Espoon, Lahden, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupungit sekä Kuntien Tiera Oy)